

UCHWAŁA Nr 53 RADY MINISTRÓW

z dnia 9 marca 1973 r.

w sprawie gospodarki finansowej objętych planowaniem terenowym państwowych przedsiębiorstw przemysłowych, budowlanych, usług rolniczych i gospodarki komunalnej oraz ich zjednoczeń.

Na podstawie art. 9 i 25 dekretu z dnia 26 października 1950 r. o przedsiębiorstwach państwowych (Dz. U. z 1960 r. Nr 18, poz. 111), art. 13 ust. 2 ustawy z dnia 13 kwietnia 1960 r. o prawie bankowym (Dz. U. z 1960 r. Nr 20, poz. 121, z 1964 r. Nr 8, poz. 50, z 1966 r. Nr 24, poz. 151 i z 1972 r. Nr 53, poz. 340), art. 46 ustawy z dnia 25 listopada 1970 r. — Prawo budżetowe (Dz. U. Nr 29, poz. 244) i art. 16 ustawy z dnia 2 grudnia 1958 r. o Narodowym Banku Polskim (Dz. U. Nr 72, poz. 356) Rada Ministrów uchwala, co następuje:

DZIAŁ I

PRZEPISY WSPÓLNE

§ 1. 1. Uchwała określa zasady gospodarki finansowej następujących państwowych przedsiębiorstw terenowych oraz ich zjednoczeń:

- 1) przedsiębiorstw:
 - a) przemysłu terenowego,
 - b) przemysłu terenowego materiałów budowlanych,
 - c) zaopatrzenia drobnej wytwórczości, zwanych dalej „przedsiębiorstwami przemysłowymi”;
- 2) przedsiębiorstw:
 - a) budownictwa komunalnego,
 - b) robót remontowo-budowlanych przemysłu terenowego i przemysłu terenowego materiałów budowlanych,
 - c) produkcji pomocniczej i usług oraz zaopatrzenia materiałowego (baz) na rzecz przedsiębiorstw wymienionych pod lit. a) i b),
 - d) geodezyjnych i geologiczno-wiertniczych, zwanych dalej „przedsiębiorstwami budowlanymi”;
- 3) przedsiębiorstw mechanizacji rolnictwa (państwowe ośrodki maszynowe, zakłady naprawcze mechanizacji rolnictwa, wojewódzkie bazy zaopatrzenia i zbytu mechanizacji rolnictwa), zwanych dalej „przedsiębiorstwami usług rolniczych”;
- 4) przedsiębiorstw:
 - a) gospodarki komunalnej,
 - b) wielobranżowych gospodarki komunalnej i mieszkaniowej, zwanych dalej przedsiębiorstwami „gospodarki komunalnej”;
- 5) zjednoczeń grupujących przedsiębiorstwa wymienione w pkt 1—4.

2. Przepisy uchwały dotyczące zjednoczeń stosuje się odpowiednio do zrzeczeń gospodarki komunalnej i mieszkaniowej, zjednoczeń biur projektów budownictwa objętych planowaniem terenowym oraz do właściwych wydziałów prezydium wojewódzkich rad narodowych w województwach, w których nie zostało utworzone zjednoczenie lub zrzeczenie przedsiębiorstw.

3. Ilekroć w uchwale jest mowa o:

- 1) prezydium wojewódzkiej rady narodowej — oznacza to również prezydium rady narodowej miasta wyłączonego z województwa;
- 2) prezydium rady narodowej — oznacza to prezydium właściwej rady narodowej, której podlega przedsiębiorstwo, a w gminie oraz w gminie i mieście, w których działa wspólna rada narodowa — naczelnika gminy (naczelnika miasta i gminy);
- 3) odpisach na fundusz zakładowy — oznacza to również odpisy na fundusz za osiągnięcia ekonomiczne załóg.

§ 2. 1. Produkcja bądź świadczenie usług podejmowane przez przedsiębiorstwa powinny zapewnić osiągnięcie rentowności przedsiębiorstwa.

2. Jeżeli w przedsiębiorstwie gospodarki komunalnej obowiązujące opłaty i stawki taryfowe nie pokrywają planowanych kosztów własnych świadczonych usług, zwiększonych o podatek obrotowy i o 2,7% marży zysku, przedsiębiorstwo otrzymuje na wyrównanie różnicy dopłatę z budżetu właściwej rady narodowej.

3. Przedsiębiorstwa gospodarki komunalnej, zarządzające budynkami w formie administracji zlecanej, stosują

w tym zakresie przepisy o gospodarce finansowej zarządów budynków mieszkalnych.

DZIAŁ II

GOSPODARKA FINANSOWA PRZEDSIĘBIORSTW

Rozdział 1

Przepisy ogólne.

§ 3. Użyte w uchwale określenie:

- 1) akumulacja finansowa przedsiębiorstwa — oznacza różnicę między wartością sprzedaży krajowej i na eksport według cen sprzedaży a kosztem własnym tej sprzedaży, skorygowaną o saldo strat i zysków nadzwyczajnych;
- 2) wynik finansowy przedsiębiorstwa — oznacza akumulację finansową przedsiębiorstwa:
 - a) zmniejszoną o:
 - podatek obrotowy, dodatnie różnice budżetowe i inne odpisy, jeżeli są przewidziane w obowiązujących przepisach,
 - b) zwiększoną o:
 - dopłaty do cen transakcyjnych, akumulację pośrednią, dotacje przedmiotowe, ujemne różnice budżetowe i inne zwiększenia, jeżeli są przewidziane w obowiązujących przepisach;
- 3) zysk lub strata — oznacza odpowiednio dodatni lub ujemny wynik finansowy przedsiębiorstwa;
- 4) ceny transakcyjne — dotyczy cen transakcyjnych w eksporcie i oznacza dewizowe ceny sprzedaży FOB port polski lub franco granica Polski, przeliczone na złote według obowiązujących przeliczników; szczegółowy sposób ustalania cen transakcyjnych regulują odrębne przepisy;
- 5) sprzedaż na eksport — oznacza sprzedaż za granicę na własny rachunek, to znaczy według cen transakcyjnych, w tym również za pośrednictwem jednostek handlu zagranicznego eksportujących towary na podstawie umowy komisju lub agencyjnej;
- 6) akumulacja pośrednia — oznacza zwrot z budżetu podatku obrotowego i dodatnich różnic budżetowych zawartych w cenie zakupu surowców i materiałów zużytych do produkcji wyrobów sprzedanych na eksport.

§ 4. 1. W przedsiębiorstwach dokonujących sprzedaży na eksport na własny rachunek wynikiem finansowym z eksportu jest różnica między wartością sprzedaży na eksport według cen transakcyjnych a wartością tej sprzedaży według cen zbytu zmniejszonych o podatek obrotowy, zwiększona o dopłaty do cen transakcyjnych i o akumulację pośrednią, skorygowana o saldo strat i zysków nadzwyczajnych związanych z eksportem oraz zmniejszona o prowizję jednostek handlu zagranicznego i prowizję agenta zagranicznego.

2. W przedsiębiorstwach budowlanych, o których mowa w § 1 ust. 1 pkt 2 lit. a) i b), dokonujących sprzedaży na eksport na własny rachunek, wynikiem finansowym z eksportu jest różnica między wartością sprzedaży na eksport według cen transakcyjnych a kosztem własnym tej sprzedaży, obejmującym również prowizję jednostek handlu zagranicznego i prowizję agenta zagranicznego, zwiększona o dopłaty do cen transakcyjnych oraz o akumulację pośrednią i skorygowana o saldo strat i zysków nadzwyczajnych związanych z eksportem.

3. W uzasadnionych wypadkach wynik finansowy z eksportu przedsiębiorstw dokonujących sprzedaży na własny rachunek, a nie będących przedsiębiorstwami budowlanymi, może być ustalany według zasad określonych w ust. 2 za zgodą Ministra Finansów wyrażoną na wniosek właściwego ministra.

4. Przedsiębiorstwa, które nie dokonują sprzedaży na eksport na własny rachunek, nie wyodrębniają wyniku finansowego z eksportu.

§ 5. 1. Wynik finansowy z eksportu wchodzi w skład łącznego wyniku finansowego przedsiębiorstwa.

2. W uzasadnionych wypadkach rozliczenie wyniku finansowego z eksportu może być dokonywane w skali całego zjednoczenia według zasad określonych przez Ministra Finansów na wniosek właściwego ministra lub prezydium wojewódzkiej rady narodowej.

Rozdział 2

Rozliczenie zysków.

§ 6. 1. Zysk przedsiębiorstwa podlega podziałowi w następującej kolejności na:

- 1) odpis na fundusz zakładowy;
- 2) oprocentowanie środków trwałych;
- 3) wpłatę z zysku do budżetu;
- 4) wpłatę na fundusz efektów wdrożeniowych jednostek badawczych;
- 5) wpłatę na fundusz rezerwowy zjednoczenia.

2. Odpisy wymienione w ust. 1 pkt 1, 2 i 4 dokonywane są na zasadach przewidzianych odrębnymi przepisami. Odpisy te, jak również odpis na wpłatę z zysku do budżetu (pkt 3), dokonywane są obowiązkowo; jeżeli osiągnięty zysk nie wystarcza na pełne pokrycie odpisów obowiązkowych, brakującą kwotę przedsiębiorstwo obciąża fundusz statutowy.

3. Wpłatę z zysku do budżetu ustala się według następujących zasad:

- 1) przedsiębiorstwo przemysłowe dokonuje wpłaty według stawek określonych przez Ministra Finansów;
- 2) przedsiębiorstwo gospodarki komunalnej:
 - a) osiągające rentowność do 3% nie dokonuje wpłat,
 - b) osiągające rentowność od 3% do 4% dokonuje wpłat w wysokości 10% zysku osiągniętego ponad 3% rentowności,
 - c) osiągające rentowność powyżej 4% dokonuje wpłat na zasadzie określonej pod lit. b) oraz w wysokości 70% zysku osiągniętego ponad 4% rentowności;
- 3) przedsiębiorstwo budowlane i przedsiębiorstwo usług rolniczych, zgrupowane w zjednoczeniu, przekazuje wpłatę z zysku do budżetu za pośrednictwem zjednoczenia lub bezpośrednio do budżetu właściwej rady narodowej, stosownie do decyzji prezydium wojewódzkiej rady narodowej, według procentowej normy ustalonej przez zjednoczenie w stosunku do sumy wartości brutto przeciętnego rocznego stanu środków trwałych i wartości przeciętnego rocznego stanu zapasów; normę wpłaty z zysku do budżetu ustala dla zjednoczenia Minister Finansów na wniosek prezydium wojewódzkiej rady narodowej; procentową normę wpłaty z zysku ustala się na okres 2 lat. Jeżeli po dokonaniu odpisów wymienionych w ust. 1 pkt 1, 2 i 4 zysk nie wystarcza na dokonanie pełnej

wpłaty do budżetu (ust. 1 pkt 3), to wpłacie do budżetu podlega różnica między zyskiem a tymi odpisami; brakującą kwotę wpłaty do budżetu zjednoczenie uzupełnia z funduszu rezerwowego;

- 4) przedsiębiorstwo robót remontowo-budowlanych przemysłu terenowego, przemysłu terenowego materiałów budowlanych oraz geodezyjne i geologiczno-wiertnicze dokonuje wpłat według stawek określonych w pkt 2;
- 5) przedsiębiorstwo określone w pkt 3, obowiązane do dokonywania wpłaty z zysku do budżetu za pośrednictwem zjednoczenia, dokonuje tej wpłaty i wpłaty na fundusz rezerwowy na rachunek rozliczeniowy zjednoczenia.

4. Przedsiębiorstwo dokonuje odpisu z zysku na fundusz rezerwowy zjednoczenia według ustalonej przez zjednoczenie i uzgodnionej z wydziałem finansowym prezydium wojewódzkiej rady narodowej normy procentowej określonej w stosunku do zysku zmniejszonego o odpisy obowiązkowe, o których mowa w ust. 2.

5. Po dokonaniu odpisów przewidzianych w ust. 1 przedsiębiorstwo przeznaczają pozostałą część zysku, w dowolnej kolejności, na finansowanie zapasów i na fundusz inwestycyjny.

6. Przeciętną wartość środków trwałych i zapasów przedsiębiorstw określonych w ust. 3 pkt 3 oblicza się jako iloraz wynikający z podzielenia przez pięć sumy wartości tych środków na początek roku i na koniec każdego kwartału, z tym że:

- 1) przy ustalaniu przeciętnego rocznego stanu środków trwałych wyłącza się środki trwałe służące działalności o charakterze socjalnym oraz ochronie powietrza i wód przed zanieczyszczeniem i środki uznane w obowiązującym trybie za trwałe nieczynne; wartość środków trwałych, wchodzących w skład inwestycji oddanych do użytku w okresie osiągnięcia projektowanej zdolności produkcyjnej, ustala się na koniec kwartałów z uwzględnieniem procentu zdolności produkcyjnej, który powinien być osiągnięty zgodnie z założeniami techniczno-ekonomicznymi;
- 2) przy ustalaniu przeciętnego rocznego stanu zapasów wyłącza się zapasy, które zgodnie z obowiązującymi przepisami finansowane są w całości kredytem bankowym.

§ 7. 1. Przed rozliczeniem wynik finansowy przedsiębiorstwa podlega weryfikacji w celu wyeliminowania:

- 1) zysku niezależnego od działalności przedsiębiorstwa;
- 2) zysku nieprawidłowego.

2. Za zysk niezależny od działalności przedsiębiorstwa uważa się zysk osiągnięty w wyniku zmian cen, taryf i opłat, stawek amortyzacyjnych, stawek ubezpieczeniowych lub podatkowych, jeżeli decyzje w sprawie tych zmian ustalają, że jest to zysk niezależny od działalności przedsiębiorstwa, oraz w wyniku zmian metodologicznych i organizacyjnych.

3. Za nieprawidłowy uważa się zysk osiągnięty przez przedsiębiorstwo w sposób naruszający interes społeczny lub obowiązujące przepisy, np. wskutek stosowania niewłaściwych cen i taryf, pogorszenia jakości produkcji w stosunku do obowiązujących norm, standardów lub receptur, nieuzasadnionego obniżenia nakładów na bezpieczeństwo i higienę pracy. Za nieprawidłowy uważa się również zysk nadmierny określony odrębnymi przepisami.

4. Ujawnione zyski określone w ust. 1 podlegają wpłacie:

1) do budżetu w takim procencie, w jakim przedsiębiorstwo dokonuje wpłaty do budżetu z zysku zweryfikowanego; jeżeli przedsiębiorstwo nie jest zobowiązane do wpłaty z zysku do budżetu — przekazuje do budżetu 70% tych zysków, nie więcej jednak niż wynosi kwota zysku przed weryfikacją;

2) na fundusz rezerwowy zjednoczenia w pozostałej kwocie.

5. Jeżeli zysk nieprawidłowy ujawniony został przez organy kontroli zewnętrznej, bank, wydział finansowy prezydium rady narodowej lub zjednoczenie, to niezależnie od dokonanych wpłat, o których mowa w ust. 4, przedsiębiorstwo przekazuje dodatkowo na fundusz rezerwowy zjednoczenia kwotę odpowiadającą 50% tego zysku.

6. Szczegółowe zasady obliczania zysku niezależnego i nieprawidłowego ustala Minister Finansów.

Rozdział 3

Fundusze przedsiębiorstw.

§ 8. 1. Przedsiębiorstwa tworzą:

- 1) fundusz statutowy;
- 2) fundusz inwestycyjny.

2. Przedsiębiorstwa mogą również tworzyć inne fundusze na podstawie odrębnych przepisów.

§ 9. 1. Fundusz statutowy przedsiębiorstwa odzwierciedla wartość jego środków trwałych, wartości niematerialne i prawne oraz wartość środków obrotowych i zachodzące w nich zmiany.

2. Zwiększenie lub zmniejszenie funduszu statutowego następuje w wypadkach określonych przez Ministra Finansów.

§ 10. 1. W przedsiębiorstwach nowo utworzonych fundusz statutowy stanowi równowartość otrzymanych nieodpłatnie środków trwałych i środków obrotowych oraz dotacji właściwej rady narodowej przeznaczonej na nabycie lub wytworzenie tych środków.

2. W przedsiębiorstwach, w których są organizowane nowe zakłady, oddziały produkcyjne i usługowe albo stanowiska pracy, w szczególności związane ze wzrostem usług dla ludności i produkcji nakładczej, jak również w przedsiębiorstwach budowlanych, w których następuje znaczne rozszerzenie zakresu robót budowlano-montażowych, zwiększenie funduszu statutowego jest dokonywane z dotacji właściwych rad narodowych.

§ 11. 1. Fundusz statutowy przedsiębiorstwa powinien równać się co najmniej wartości netto posiadanych środków trwałych, zmniejszonej o dotyczące tych środków zobowiązania z tytułu kredytu bankowego, zaciągniętego na określone zadania inwestycyjne, wartościom niematerialnym i prawnym oraz środkom obrotowym w części podlegającej sfinansowaniu funduszem własnym w obrocie.

2. Przez fundusz własny w obrocie należy rozumieć różnicę między funduszem statutowym a wartością netto środków trwałych, zmniejszoną o dotyczące tych środków zobowiązania z tytułu kredytu bankowego, zaciągniętego na określone zadania inwestycyjne, oraz wartościami niematerialnymi i prawnymi.

§ 12. 1. Fundusz inwestycyjny przedsiębiorstwa służy do finansowania inwestycji produkcyjnych. Przedsiębiorstwo finansuje wszelkie remonty obciążając koszty eksploatacji.

2. Fundusz inwestycyjny tworzy się z:

- 1) odpisów z zysku przedsiębiorstwa;
- 2) amortyzacji według stawki na wymianę w części pozostającej do dyspozycji przedsiębiorstwa;
- 3) opłat za przekroczenie kontyngentu wody przez odbiorców;
- 4) innych wpływów określonych odrębnymi przepisami.

3. W toku realizacji planu rocznego przedsiębiorstwo może zaliczyć na fundusz inwestycyjny środki przeznaczone na sfinansowanie remontu, jeżeli wymiana środka trwałego jest bardziej opłacalna niż dokonanie remontu, z tym że środki przeznaczone na remonty budynków mieszkalnych stanowiących własność Państwa, a pozostających w zarządzie prezydium rad narodowych mogą być przekazane na powiatowy (miejski) fundusz mieszkaniowy właściwej rady narodowej, na podstawie decyzji przewodniczącego prezydium wojewódzkiej rady narodowej.

4. Przedsiębiorstwa gospodarki komunalnej nie dokonują odpisów amortyzacyjnych od budynków obejmujących lokale, od których pobiera się czynsze.

5. Przedsiębiorstwo przeznacza na fundusz inwestycyjny amortyzację środków trwałych produkcyjnych według normy ustalonej przez zjednoczenie w granicach normy zbiorczej, określonej dla zjednoczenia przez prezydium wojewódzkiej rady narodowej, po uzgodnieniu z Ministrem Finansów.

§ 13. 1. Zasady wykorzystywania funduszu inwestycyjnego przedsiębiorstw regulują przepisy o finansowaniu inwestycji w jednostkach państwowych.

2. Oprócz zadań określonych w przepisach, o których mowa w ust. 1, wielobranżowe przedsiębiorstwa gospodarki komunalnej i mieszkaniowej finansują ze środków funduszu inwestycyjnego:

- 1) nakłady na modernizację budynków mieszkalnych;
- 2) wykonanie elewacji w budynkach mieszkalnych;
- 3) usuwanie wad i usterek w nowym budownictwie mieszkaniowym, jeżeli konieczność tego rodzaju robót wystąpiła po upływie okresu gwarancyjnego i nie obciąża jednostek wykonawstwa inwestycyjnego;
- 4) budowę izb zastępczych niezbędnych na tymczasowe pomieszczenia dla najemców w związku z modernizacją budynków.

Rozdział 4

Finansowanie środków obrotowych.

§ 14. 1. Do środków obrotowych zalicza się następujące składniki majątkowe przedsiębiorstwa (zwane dalej „zapasami”):

- 1) materiały wraz z kosztami zakupu (materiały podstawowe, konstrukcje, elementy kooperacyjne, materiały pomocnicze, paliwo, części zapasowe maszyn i urządzeń, opakowania, odpadki, przedmioty nietrawne oraz tymczasowe budynki i urządzenia placu budowy);
- 2) produkcję nie zakończoną (produkcję podstawową, pomocniczą i uboczną w toku, roboty i usługi w toku, półfabrykaty oraz produkcję w toku działalności socjalno-bytowej wraz z saldem rozliczeń międzykresowych kosztów tej działalności, jak również gotowe obiekty i roboty budowlane, na które nie wystawiono jeszcze faktury dla zamawiającego);
- 3) wyroby gotowe oraz roboty i usługi własnej produkcji przedsiębiorstwa wykonane, lecz nie zafakturowane;

- 4) towary;
- 5) inwentarz żywy;
- 6) koszty przyszłych okresów.

2. Zapasy dzieli się na bieżące, nieprawidłowe, sezonowe i rezerwy; kryteria podziału zapasów na te grupy ustalają instrukcje bankowe.

§ 15. 1. Zapasy bieżące i nieprawidłowe — z wyjątkiem zapasów generalnych dostawców, generalnych realizatorów inwestycji oraz produkcji w toku przedsiębiorstw budowlanych, o których mowa w § 1 ust. 1 pkt 2 lit. a) i b), finansowane są funduszem własnym w obrocie oraz kredytem bankowym.

2. Zapasy sezonowe i rezerwy, zapasy generalnych dostawców, generalnych realizatorów inwestycji oraz nie zakończona produkcja budowlano-montażowa przedsiębiorstw budowlanych finansowane są w całości kredytem bankowym.

§ 16. 1. Zapasy bieżące i nieprawidłowe (§ 15 ust. 1) przedsiębiorstwo powinno finansować w 60% funduszem własnym w obrocie, a w pozostałej części kredytem bankowym.

2. Przedsiębiorstwa (bazy) zaopatrzenia i zbytu powinny finansować zapasy bieżące i nieprawidłowe (ust. 1) w 30% funduszem własnym w obrocie, a w pozostałej części kredytem bankowym.

3. Wysokość funduszu własnego w obrocie ustala się według stanu na koniec roku. Dla ustalenia stopnia sfinansowania zapasów:

- 1) funduszem własnym w obrocie — przyjmuje się przeciętny roczny stan zapasów wynikający z podzielenia przez 5 sumy stanu zapasów na początek roku i na koniec każdego kwartału;
- 2) kredytem bankowym — przyjmuje się różnicę między przeciętnym rocznym stanem zapasów a wysokością funduszu własnego w obrocie.

4. Jeżeli stopień sfinansowania zapasów bieżących i nieprawidłowych kredytem bankowym wynosi powyżej 45%, a w przedsiębiorstwach określonych w ust. 2 powyżej 75% wartości tych zapasów, bank podwyższy oprocentowanie kredytu udzielonego na finansowanie tych zapasów:

- 1) od 1 do 2% wartości kredytów w stosunku rocznym, jeżeli stopień sfinansowania zapasów kredytem bankowym ukształtował się w granicach 45—50%, a w przedsiębiorstwach określonych w ust. 2 w granicach 75—80% wartości tych zapasów,
- 2) od 2 do 6% wartości kredytów w stosunku rocznym, jeżeli stopień sfinansowania zapasów kredytem bankowym kształtował się powyżej 50%, a w przedsiębiorstwach określonych w ust. 2 powyżej 80% wartości tych zapasów.

5. Jeżeli stopień sfinansowania zapasów bieżących i nieprawidłowych kredytem bankowym wynosi poniżej 35%, a w przedsiębiorstwach określonych w ust. 2 poniżej 65% wartości tych zapasów — bank obniży oprocentowanie udzielonego na ich finansowanie kredytu. Obniżenie oprocentowania powinno wynosić od 1 do 2% wartości kredytów w stosunku rocznym.

6. Decyzję o podwyższeniu lub obniżeniu oprocentowania bank obowiązany jest przekazać przedsiębiorstwu nie później niż w ciągu 15 dni od daty otrzymania rocznego sprawozdania finansowego. Dodatkowe lub zbonifikowane oprocentowanie przedsiębiorstwo zarachowuje w ciężar

lub na dobro rachunku wyników roku, którego oprocentowanie dotyczy.

7. Bank może pobierać podwyższone odsetki od całości lub części kredytów obrotowych w innych wypadkach niż określone w ust. 4; w szczególności bank może pobierać podwyższone odsetki w razie nieuzasadnionego zwolnienia wskaźnika rotacji środków obrotowych w stosunku do okresu ubiegłego lub w stosunku do planu albo w razie powstania lub nieupłynnienia zapasów nieprawidłowych, albo innego rodzaju nieprawidłowości w gospodarce przedsiębiorstwa.

8. Jeżeli sfinansowanie zapasów bieżących i nieprawidłowych funduszem własnym w obrocie przekroczy 90%, a w przedsiębiorstwach określonych w ust. 2 — 60%, nadwyżka wynikająca z przekroczenia tego procentu podlega przekazaniu na fundusz rezerwowy zjednoczenia.

§ 17. 1. Bank udzielając przedsiębiorstwu kredytów zmniejsza ich wysokość o występujące w przedsiębiorstwie zobowiązania prawidłowe.

2. Do zobowiązań prawidłowych zalicza się nie przeterminowane zobowiązania przedsiębiorstwa, w szczególności z tytułu:

- 1) płac;
- 2) ubezpieczeń społecznych;
- 3) rozliczeń międzyokresowych biernych;
- 4) rozliczeń za dostawy, roboty i usługi;
- 5) wpłat z zysku na rzecz budżetu lub zjednoczenia.

§ 18. 1. W razie znacznego rozmiaru zobowiązań prawidłowych Minister Finansów może ustalić niższy od określonego w § 16 ust. 1 i 2 stopień sfinansowania zapasów funduszem własnym w obrocie. Wówczas odpowiedniej zmianie ulegają normy finansowania zapasów bieżących i nieprawidłowych kredytem bankowym.

2. Minister Finansów może ustalić, że poza zapasami określonymi w § 15 ust. 2 wszystkie pozostałe lub niektóre zapasy będą finansowane w całości kredytem bankowym.

§ 19. 1. Przedsiębiorstwo uzupełnia fundusz własny w obrocie z części osiągniętego zysku, z dotacji zjednoczenia i z budżetu.

2. Jeżeli fundusz własny w obrocie przedsiębiorstwa na koniec roku wynosi poniżej 40%, a w przedsiębiorstwach określonych w § 16 ust. 2 poniżej 20% wartości przeciętnego rocznego stanu zapasów bieżących i nieprawidłowych, przedsiębiorstwo w porozumieniu z bankiem i zjednoczeniem obowiązane jest przedłożyć do akceptacji prezydium rady narodowej program poprawy sytuacji finansowej, określający środki zmierzające do usunięcia nieprawidłowości w gospodarce przedsiębiorstwa.

3. Jeżeli przedsiębiorstwo nie przedstawi w ustalonym przez bank terminie programu poprawy sytuacji finansowej lub jeżeli zastosowane w tym celu środki nie dały wyniku, bank może odmówić dalszego kredytowania przedsiębiorstwa i zażądać spłaty udzielonych kredytów.

4. O zamiarze odmowy dalszego kredytowania przedsiębiorstwa i o zamiarze żądania spłaty udzielonych kredytów bank zawiadamia prezydium rady narodowej.

5. Powstały w przedsiębiorstwie niedobór funduszu własnego w obrocie w granicach określonych w ust. 2 może być pokryty:

- 1) z budżetu wojewódzkiej rady narodowej, jeżeli przedsiębiorstwo rozlicza się z budżetem za pośrednictwem zjednoczenia;

- 2) z budżetu właściwej rady narodowej — w pozostałym wypadku.

DZIAŁ III

GOSPODARKA FINANSOWA ZJEDNOCZEŃ

Rozdział 1

Rozliczenie zjednoczeń z tytułu dopłat do cen transakcyjnych.

§ 20. Zjednoczenia mogą otrzymywać z budżetu centralnego dopłaty do cen transakcyjnych na zasadach określonych odrębnymi przepisami.

§ 21. 1. W celu rozliczeń z budżetem zjednoczenia prowadzą w banku specjalny rachunek rozliczeniowy eksportu, na który wpływają dopłaty do cen transakcyjnych dla przedsiębiorstw zgrupowanych w zjednoczeniu i z którego wypłaca się przedsiębiorstwom dopłaty do cen transakcyjnych.

2. Nadwyżka na rachunku rozliczeniowym eksportu na koniec roku przechodzi na rok następny.

3. Jeżeli stan środków na rachunku rozliczeniowym eksportu nie wystarcza na pokrycie ustalonych dla przedsiębiorstw dopłat do cen transakcyjnych, zjednoczenie dokonuje odpowiedniej zmiany stawek dopłat do cen transakcyjnych dla poszczególnych przedsiębiorstw w takim terminie, aby w rocznym sprawozdaniu finansowym nie powstało ujemne saldo dopłat do cen transakcyjnych i należności przedsiębiorstw z tytułu tych dopłat.

Rozdział 2

Rozliczenie zysków zjednoczeń grupujących przedsiębiorstwa budowlane i usług rolniczych.

§ 22. Na łączny wynik finansowy zjednoczenia składa się suma wyników finansowych zgrupowanych w zjednoczeniu przedsiębiorstw, jednostek badawczych działających według zasad rozrachunku gospodarczego, zakładów doświadczalnych oraz centrali zjednoczenia.

§ 23. 1. Łączny dodatni wynik finansowy zjednoczenia (§ 22), z wyłączeniem wyników finansowych jednostek badawczych i zakładów doświadczalnych, zmniejsza się o:

- 1) kwoty zysku pozostające w przedsiębiorstwach na ich własne potrzeby;
- 2) wpłaty do budżetu z tytułu oprocentowania środków trwałych.

2. Po dokonaniu zmniejszeń przewidzianych w ust. 1 zjednoczenie przeznaczają zysk na:

- 1) wpłatę do budżetu wojewódzkiej rady narodowej według procentowej normy ustalonej dla zjednoczenia przez Ministra Finansów w trybie określonym w § 6 ust. 3 pkt 3; wpłata ta jest odpisem obowiązkowym; jeżeli osiągnięty dodatni wynik finansowy zjednoczenia nie wystarcza na pokrycie tego odpisu, brakującą kwotą zjednoczenie obciąża fundusz rezerwowy;
- 2) odpis na fundusz rezerwowy w pozostałej kwocie.

3. Jeżeli planowany zysk zjednoczenia i środki funduszu rezerwowego nie wystarczają na dokonanie planowanych odpisów na fundusz zakładowy i przyrost zapasów przedsiębiorstw i centrali, zjednoczenie może w uzasadnionych wypadkach otrzymać dotację budżetową na uzupełnienie tych środków.

§ 24. W razie zmian organizacyjnych bądź metodologicznych oraz zmian cen, marż handlowych, taryf, plac, stawek amortyzacyjnych, stawek ubezpieczeniowych lub podatkowych — prezydium wojewódzkiej rady narodowej w porozumieniu z Ministrem Finansów uprawnione jest do dokonywania zmian ustalonych dla zjednoczeń norm finansowych podziału zysku.

Rozdział 3

Fundusze zjednoczeń.

§ 25. 1. Zjednoczenia tworzą:

- 1) fundusz rezerwowy;
- 2) fundusz przedsięwzięć gospodarczych;
- 3) fundusz branży w zjednoczeniach wiodących;
- 4) inne fundusze — na podstawie odrębnych przepisów;
- 5) fundusz statutowy centrali zjednoczenia.

2. Funduszami, o których mowa w ust. 1 pkt 1—4, dysponują dyrektorzy zjednoczeń.

§ 26. 1. Fundusz rezerwowy tworzy się z części zysku zweryfikowanego wpłaconego przez przedsiębiorstwo do zjednoczenia.

2. Na fundusz rezerwowy przekazuje się także:

- 1) część zysków nieprawidłowych i niezależnych od działalności przedsiębiorstw;
- 2) nie wykorzystane środki na utrzymanie centrali zjednoczenia;
- 3) środki pozostałe po likwidacji własnej działalności gospodarczej zjednoczenia;
- 4) część nadwyżek funduszy własnych w obrocie przedsiębiorstw (§ 16 ust. 8),
- 5) część funduszu rezerwowego przedsiębiorstw gospodarki mieszkaniowej;
- 6) nie wykorzystane środki po zaprzestaniu określonego przedsięwzięcia finansowanego z funduszu przedsięwzięć gospodarczych;
- 7) inne środki określone odrębnymi przepisami.

§ 27. 1. Fundusz rezerwowy może być przeznaczony na:

- 1) finansowanie kosztów przedsiębiorstw związanych z budową prototypów i oprzyrządowania, z ruchem i organizacją nowej produkcji przeznaczonej na eksport i zastępującej import oraz na zaopatrzenie rynku, jeżeli zadania te podjęte zostały za zgodą zjednoczenia lub na jego zlecenie i nie zostały sfinansowane z funduszu postępu techniczno-ekonomicznego, oraz na sfinansowanie dodatkowych kosztów powstałych przejściowo w wyniku wprowadzenia produkcji z odpadów albo podjęcia lub rozwinięcia usług dla ludności i produkcji nakładczej;
- 2) udzielenie przedsiębiorstwom pożyczek lub dotacji na finansowanie środków obrotowych, jeżeli ich fundusze własne w obrocie nie pokrywają 60%, a w przedsiębiorstwach określonych w § 16 ust. 2 — 30% wartości zapasów bieżących i nieprawidłowych, w szczególności na pokrycie niedoborów funduszy własnych w obrocie, powstałych na skutek poniesionych strat niezależnych od działalności przedsiębiorstw lub innych nieprzewidzianych przyczyn powodujących w ciągu roku zmniejszenie funduszy własnych w obrocie, jak również w razie powstania dodatkowych potrzeb przedsiębiorstw wynikłych z wykonania zlece-

nych przez zjednoczenie, a nie przewidzianych w planach, zadań produkcyjnych; pożyczki i dotacje mogą być udzielane zaliczkowo w ciągu roku;

- 3) udzielanie przedsiębiorstwom niskorentownym dotacji lub pożyczek na wyrównanie zmniejszeń funduszy statutowych spowodowanych odpisami na fundusze zakładowe i wpłatami z tytułu oprocentowania środków trwałych oraz dotacji lub pożyczek z tytułu odpisów na fundusze inwestycyjne i na finansowanie zapasów;
- 4) zasilenie funduszy niezbędnych do prowadzenia przez zjednoczenie działalności gospodarczej;
- 5) pokrycie zobowiązań wynikających z udzielenia przez zjednoczenie poręczenia spłaty kredytów, obrotowych zaciągniętych w bankach przez przedsiębiorstwa zgrupowane w zjednoczeniu;
- 6) pokrycie strat wynikłych ze świadczenia usług dla ludności w związku z organizacją nowych zakładów usługowych oraz wprowadzeniem nowych rodzajów usług;
- 7) uzupełnienie wpłat z zysku do budżetu (§ 6 ust. 3 pkt 3 i § 23 ust. 2 pkt 1);
- 8) udzielanie przedsiębiorstwom gospodarki mieszkaniowej dotacji na uzupełnienie dochodów własnych działalności podstawowej na finansowanie w ciągu roku ponadplanowych kosztów tej działalności;
- 9) inne cele określone przez Ministra Finansów.

2. Udzielone przez zjednoczenie pożyczki mogą być oprocentowane; wysokość oprocentowania pożyczki ustala zjednoczenie we własnym zakresie. Wpływy z tytułu oprocentowania zwiększają fundusz rezerwowy.

3. Przyjęcie poręczenia spłaty kredytów przez przedsiębiorstwa bank może uzależnić od upoważnienia banku przez zjednoczenie do zablokowania określonej kwoty środków funduszu rezerwowego.

§ 28. 1. Fundusz przedsięwzięć gospodarczych tworzony jest w centrali zjednoczenia:

- 1) z dokonywanych przez przedsiębiorstwa wpłat środków przewidzianych ich planami na odpowiednie cele eksploatacyjne, obciążających ich koszty własne, ustalanych przez kolegium zjednoczenia w drodze uchwały;
- 2) z wpływów za odpłatnie świadczone w ramach przedsięwzięć gospodarczych dostawy, roboty i usługi;
- 3) ze środków funduszu rezerwowego;
- 4) z innych wpływów określonych odrębnymi przepisami.

2. W razie przejściowego braku środków na rachunku funduszu przedsięwzięć gospodarczych bank uprawniony jest do udzielania kredytu na poczet przyszłych wpływów funduszu.

§ 29. 1. Fundusz przedsięwzięć gospodarczych służy do finansowania wydatków eksploatacyjnych związanych z prowadzeniem przez zjednoczenie — na podstawie uchwał jego kolegium — przedsięwzięć mających na celu ułatwienie wykonania przedsiębiorstwom zgrupowanym w zjednoczeniu ich zadań planowych.

2. Z funduszu przedsięwzięć gospodarczych nie mogą być finansowane inwestycje.

§ 30. Zadania przedsięwzięć gospodarczych z funduszu zjednoczenia realizowane są na podstawie planów zatwierdzonych w zależności od zakresu przez kolegium zjednoczenia bądź przez dyrektora zjednoczenia po zasięgnięciu opinii kolegium zjednoczenia.

§ 31. Zatrudnienie oraz fundusz płac (osobowy i bezosobowy), wchodzący w skład kosztów przedsięwzięć gospodarczych realizowanych za pośrednictwem własnych komórek organizacyjnych centrali zjednoczenia, mogą być planowane jedynie w ramach wielkości ustalonych dla centrali zjednoczenia.

§ 32. W razie zaprzestania określonego przedsięwzięcia gospodarczego nie wykorzystane środki funduszu przedsięwzięć gospodarczych podlegają przekazaniu na rzecz funduszu rezerwowego, chyba że kolegium zjednoczenia podejmie decyzję rozliczania środków funduszu między przedsiębiorstwami uczestniczącymi w przedsięwzięciu.

§ 33. 1. Fundusz branży może być tworzony w zjednoczeniach uznanych za wiodące w branży z wpłat uczestników porozumienia branżowego w celu sfinansowania:

- 1) wspólnych przedsięwzięć gospodarczych przeznaczonych do obsługi wszystkich lub niektórych przedsiębiorstw, będących uczestnikami porozumienia branżowego;
- 2) wspólnych wydatków związanych z realizacją porozumienia branżowego (np. utrzymanie stałego sekretariatu porozumienia branżowego, wspólne szkolenie kadry).

2. Przedsięwzięcia branżowe mające charakter inwestycji finansowane są na zasadach ustalonych dla finansowania inwestycji branżowych.

3. Wpłaty uczestników porozumienia branżowego na fundusz branży obciążają ich koszty własne lub fundusze przeznaczone na określony rodzaj działalności.

§ 34. 1. Podstawą gospodarowania funduszem branży jest plan uchwalony przez komisję branżową.

2. Zatrudnienie i fundusz płac stałego sekretariatu porozumienia branżowego są wyodrębnione w planie centrali zjednoczenia i nie mogą być wykorzystane na inne cele.

3. Zatrudnienie i fundusz płac, o których mowa w ust. 2, powinny być uwzględnione w ramach zatrudnienia i funduszu płac ustalonych dla centrali zjednoczenia uznanej za wiodącą w branży.

§ 35. 1. Fundusz statutowy centrali zjednoczenia odzwierciedla wartość jego środków trwałych, wartości niematerialne i prawne oraz wartość środków obrotowych i zachodzące w nich zmiany.

2. Fundusz statutowy centrali zjednoczenia powinien równać się wartości netto posiadanych przez centralę i przez podległe dyrektorowi zjednoczenia zakłady działające według zasad pełnego wewnętrznego rozrachunku gospodarczego środków trwałych, zmniejszonej o dotyczące tych środków zobowiązania centrali zjednoczenia z tytułu kredytu bankowego zaciągniętego na inwestycje, wartościom niematerialnym i prawnym oraz wartości środków obrotowych w wysokości podlegającej sfinansowaniu funduszem własnym w obrocie.

3. Do funduszu statutowego centrali zjednoczenia stosuje się przepisy § 9—11.

Rozdział 4

Koszty utrzymania centrali zjednoczenia.

§ 36. 1. Koszty utrzymania centrali zjednoczenia pokrywane są z gromadzonych na specjalnym rachunku ban-

kowym wpłat obciążających koszty własne przedsiębiorstw zgrupowanych w zjednoczeniu. Wysokość tych wpłat w formie norm kwotowych ustalają zjednoczenia dla zgrupowanych przedsiębiorstw w ramach łącznych kwot ustalonych dla nich przez przewodniczącego prezydium wojewódzkiej rady narodowej; wpłaty na koszty utrzymania zjednoczenia obowiązują również przedsiębiorstwa gospodarki mieszkaniowej oraz zakłady budżetowe gospodarki komunalnej i mieszkaniowej na zasadach obowiązujących przedsiębiorstwa.

2. Ze środków, o których mowa w ust. 1, pokrywane są wydatki centrali zjednoczenia zarówno osobowe, jak i rzeczowe (w tym wydatki na remonty), z wyjątkiem wydatków inwestycyjnych.

3. Nie wykorzystane środki na utrzymanie centrali zjednoczenia przekazywane są na fundusz rezerwowy zjednoczenia (§ 26 ust. 2 pkt 2).

§ 37. Wysokość wpłat na utrzymanie centrali zjednoczenia przypadającą na poszczególne przedsiębiorstwa, jak również sposób i terminy dokonywania wpłat, ustala dyrektor zjednoczenia na podstawie opinii kolegium zjednoczenia.

§ 38. Centrale zjednoczeń dokonują odpisów amortyzacyjnych posiadanych środków trwałych w wysokości wynikającej z części stawek amortyzacyjnych na wymianę. Centrale zjednoczeń przekazują odpisy amortyzacyjne na terenowy fundusz inwestycyjny.

§ 39. 1. Centrale zjednoczeń ujmują koszty swej działalności w rocznych planach finansowych.

2. Plany finansowe opracowywane są na podstawie:

- 1) norm, o których mowa w § 36 ust. 1,
- 2) wytycznych prezydium wojewódzkiej rady narodowej dotyczących liczby zatrudnionych oraz osobowego i bezosobowego funduszu płac poszczególnych zjednoczeń, ustalanych przez prezydium na podstawie narodowego planu gospodarczego i określających globalną kwotę osobowego i bezosobowego funduszu płac oraz liczbę zatrudnionych dla wszystkich zjednoczeń województwa; podziału środków między poszczególne zjednoczenia dokonuje prezydium wojewódzkiej rady narodowej.

3. Zatwierdzony przez przewodniczącego prezydium wojewódzkiej rady narodowej roczny plan finansowy stanowi podstawę do dokonywania przez bank wypłat na pokrycie wydatków związanych z działalnością centrali zjednoczenia.

§ 40. 1. Zmiany w planie finansowym, o którym mowa w § 39, powodujące zwiększenie ogólnej jego kwoty albo liczby planowanego zatrudnienia pracowników lub kwot osobowego i bezosobowego funduszu płac, mogą nastąpić jedynie za zgodą przewodniczącego prezydium wojewódzkiej rady narodowej w ramach ogólnych kwot ustalonych w tym zakresie dla województwa.

2. Poza zmianami, o których mowa w ust. 1, dyrektor zjednoczenia uprawniony jest do dokonywania zmian w planie finansowym zjednoczenia polegających na przeniesieniach pomiędzy poszczególnymi pozycjami planu.

DZIAŁ IV

PRZEPISY KOŃCOWE

§ 41. Minister Finansów określi zasady i tryb dokonania jednorazowego rozliczenia funduszy przedsiębiorstw

i zjednoczeń w związku z wejściem w życie nowych zasad gospodarki finansowej.

§ 42. W celu uwzględnienia specyficznych warunków branżowych niektórych zjednoczeń i przedsiębiorstw Minister Finansów może z własnej inicjatywy lub na wniosek właściwego ministra albo prezydium wojewódzkiej rady narodowej wprowadzać w stosunku do tych zjednoczeń i przedsiębiorstw objętych uchwałą odstępstwa od przepisów uchwały.

§ 43. Minister Finansów może na wniosek właściwego ministra lub prezydium wojewódzkiej rady narodowej rozciągnąć przepisy uchwały w całości lub ze zmianami na nie objęte uchwałą przedsiębiorstwa i zjednoczenia albo wyłączyć określone jednostki w całości lub części spod działania uchwały.

§ 44. Zasady opodatkowania przedsiębiorstw, stosowania systemu dotacji przedmiotowych, oprocentowania środków trwałych, stosowania systemu ujemnych i dodatnich różnic budżetowych, funduszu zakładowego, gospodarowania środkami funduszu postępu techniczno-ekonomicznego i nowych uruchomień, finansowania inwestycji i remontów oraz finansowania działalności o charakterze socjalnym regulują odrębne przepisy.

§ 45. Jeżeli zjednoczeniu podlegają zakłady na pełnym wewnętrznym rozrachunku gospodarczym (§ 35 ust. 2), to do tych zakładów stosuje się przepisy uchwały dotyczące przedsiębiorstw.

§ 46. Do czasu wejścia w życie przepisów ustalających nowe stawki amortyzacji środków trwałych na fundusz inwestycyjny przeznaczają się także dochody z likwidacji produkcyjnych środków trwałych; z funduszu inwestycyjnego pokrywane są w tym okresie również koszty związane z likwidacją tych środków trwałych.

§ 47. Upoważnia się Ministra Finansów do:

- 1) wydania szczegółowych przepisów w sprawie gospodarki finansowej przedsiębiorstw i zjednoczeń oraz zasad i trybu rozliczeń między przedsiębiorstwami a zjednoczeniami oraz z budżetem,
- 2) określenia w porozumieniu z Ministrem Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska szczegółowych zasad i trybu przyznawania i rozliczania dopłat dla przedsiębiorstw gospodarki komunalnej.

§ 48. 1. Upoważnia się prezydium wojewódzkich rad narodowych do dokonania zmian kredytów budżetowych przeznaczonych w 1973 r. na dotowanie terenowych funduszy inwestycyjnych i zwiększania lub zmniejszania o te kwoty dopłat do działalności podstawowej przedsiębiorstw gospodarki komunalnej.

2. Zmiany w kredytach budżetowych, o których mowa w ust. 1, mogą być dokonywane, jeżeli planowana na 1973 r. wartość nakładów na kapitalne remonty środków trwałych przedsiębiorstw przekracza wartość lub jest niższa od wartości odpisów amortyzacyjnych w części stawki na kapitalne remonty.

3. Zwiększenie lub zmniejszenie dopłaty budżetowej do działalności podstawowej przedsiębiorstw oraz zmniejszenie lub zwiększenie dotacji budżetowej na terenowe fundusze inwestycyjne może nastąpić w granicach kwot odpowiadających różnicy, o której mowa w ust. 2.

§ 49. 1. Nadwyżki powstałe w związku ze zmianą procentowego udziału funduszy własnych w obrocie w finansowaniu zapasów pozostają w dyspozycji przedsiębiorstw.

2. Pozostałe w dniu wejścia w życie uchwały środki funduszu inwestycyjno-remontowego przeznacza się na fundusz inwestycyjny, z którego spłacane będą zobowiązania z tytułu kapitalnych remontów wykonanych do dnia 31 grudnia 1972 r.

§ 50. 1. Traci moc uchwała nr 177 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 1970 r. w sprawie gospodarki finansowej państwowych przedsiębiorstw przemysłowych, budowlanych, usług rolniczych i gospodarki komunalnej oraz ich zjednoczeń objętych planowaniem terenowym (Monitor Polski z 1971 r. Nr 26, poz. 167).

2. Przepisy uchwały wymienionej w ust. 1 stosuje się do różliczeń za rok 1972.

§ 51. W zakresie uregulowanym uchwałą nie mają zastosowania przepisy:

1) § 14 ust. 2 uchwały nr 37 Rady Ministrów z dnia 12 lutego 1971 r. w sprawie cen zbytu artykułów wy-

konywanych przez jednostki gospodarki uspołecznionej w ramach kooperacji przemysłowej (Monitor Polski Nr 17, poz. 121);

2) § 6 ust. 2 uchwały nr 38 Rady Ministrów z dnia 12 lutego 1971 r. w sprawie cen artykułów nietypowych i opłat za nietypowe usługi (roboty) przemysłowe wykonywane na rzecz jednostek gospodarki uspołecznionej oraz cen w systemie generalnych dostaw dla odbiorców krajowych (Monitor Polski Nr 17, poz. 122);

3) uchwały nr 233 Rady Ministrów z dnia 26 lipca 1962 r. w sprawie usprawnienia organizacji gospodarki komunalnej i mieszkaniowej (Monitor Polski Nr 63, poz. 299).

§ 52. Uchwała wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 stycznia 1973 r.

Prezes Rady Ministrów: P. Jaroszewicz